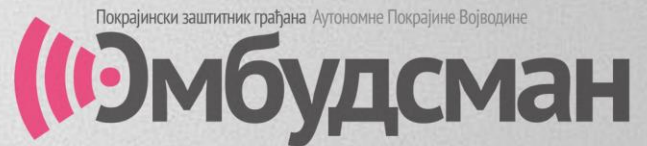

ИСТРАЖИВАЊЕ ПОКРАЈИНСКОГ ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА - ОМБУДСМАНА

Познавање језика и писама националних мањина
који су у равноправној службеној употреби
у органима покрајинске управе

САДРЖАЈ

УВОД.....	3
ПРАВНИ ОКВИР.....	4
РЕЗУЛТАТИ.....	10
Покрајински органи управе (обухваћени овим истраживањем) у којима је правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места као посебан услов прописано познавање језика националних мањина.....	11
Покрајински органи управе (обухваћени овим истраживањем) у којима није правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места као посебан услов прописано познавање језика националних мањина.....	15
ЗАКЉУЧЦИ ИСТРАЖИВАЊА.....	18
ПРЕПОРУКЕ.....	19

ИСТРАЖИВАЊЕ ПОКРАЈИНСКОГ ЗАШТИТНИКА ГРАЂАНА-ОМБУДСМАНА

Познавање језика и писама националних мањина који су у равноправној службеној употреби у органима покрајинске управе

Покрајински заштитник грађана-омбудсман (у даљем тексту: Покрајински омбудсман) одлучио је да прикупи информације о употреби језика и писама националних мањина који су у равноправној службеној употреби у органима Аутономне Покрајине Војводине.

Чланом 17 Покрајинске скупштинске одлуке о Покрајинском заштитнику грађана-омбудсману ("Сл. лист АП Војводине", бр. 37/2014, 40/2014 - испр. и 54/2014) прописано је да омбудсман континуирано надгледа и прати примену међународних уговора, стандарда и прописа из области људских права и на основу прикупљених информација предлаже мере за побољшање стања у области заштите и унапређења људских права, а чланом 18 исте одлуке прописано је да омбудсман спроводи истраживања како би стекао увид у стање људских права, идентификовао проблеме и формулисао препоруке у циљу остваривања, заштите и унапређења људских права. На основу ових овлашћења омбудсман је спровео истраживање о томе у којој мери запослени у покрајинским секретаријатима као делу покрајинске управе владају језицима националних мањина, да ли је познавање језика који су у службеној употреби у органима АПВ услов за заснивање радног односа на одређеним радним местима, као и на који начин су запослени доказивали да владају одређеним језиком.

УВОД

У поступку приступања Републике Србије Европској Унији посебна пажња се посвећује поглављима 23 - Правосуђе и основна права и 24 - Правда, слобода и безбедност као кључнима за доношење коначне одлуке за пријем Србије у чланство ЕУ. У Трећем мишљењу Саветодавног комитета за Србију, као једно од питања која захтевају неодложну акцију јесте промовисање делотворног учешћа националних мањина, укључујући и оне које су бројчано мање, у изборни процес и предузимање енергичних мера ради решавања недовољне заступљености националних мањина у јавној управи. У Скрининг извештају за поглавље 23 једна од препорука је и усвајање посебног акционог плана који је усмерен на делотворно спровођење постојећих одредаба које се односе на заштиту мањина и на препоруке издате у оквиру Трећег мишљења о Србији Саветодавног комитета у контексту Оквирне конвенције за заштиту националних мањина. У акционом плану, између осталог, треба да се посвети посебна пажња осигурању адекватне заступљености припадника националних мањина

у органима управе и промовисању запошљавања државних службеника који су стручни у одговарајућим језицима.

Притужбе упућене Покрајинском омбудсману се у великом броју односе на повреду права на службену употребу језика и писама националних мањина и на заступљеност припадника националних мањина у органима јавне власти. Иако се ради о два посебно дефинисана права (право на употребу језика и писма и право на одговарајућу заступљеност), сматрамо да су ова два питања у значајној мери повезана, односно да се проблеми који су присутни у области примене правила о службеној употреби језика и писама могу отклонити адекватном заступљеношћу припадника националних мањина у органима јавне власти. Исто тако, прописивањем знања језика националне мањине који је у службеној употреби као једног од услова за заснивање радног односа у органима управе, може се постићи адекватна заступљеност припадника националних мањина у тим органима.

Покрајински омбудсман је одлучио да мапира поштовање критеријума познавање језика националних мањина од стране запослених у покрајинским органима управе и да предложи решења која би унапредила постојеће стање.

ПРАВНИ ОКВИР

Службена употреба језика и писама националних мањина

Чланом 10 Устава Републике Србије („Сл. гласник РС”, број 98/2006) прописано је да је у Републици Србији у службеној употреби српски језик и ћирилично писмо. Службена употреба других језика и писама уређује се законом, на основу Устава. Чланом 79. Устава прописано је да припадници националних мањина, између осталог, имају право на коришћење свог језика и писма и да у срединама где чине значајну популацију, државни органи, организације којима су поверена јавна овлашћења, органи аутономних покрајина и јединица локалне самоуправе воде поступак и на њиховом језику.

Законом о ратификацији европске повеље о регионалним или мањинским језицима („Сл. лист СЦГ – међународни уговори”, број 18/2005), Република Србија се обавезала да обезбеди да они који користе регионалне или мањинске језике, могу пуноважно да подносе документе на овим језицима (члан 10. став 1. тачка 5.), као и да омогући онима који користе регионалне или мањинске језике да поднесу захтеве на тим језицима. Приликом предаје ратификационог инструмента дата је изјава да се прихваћене одредбе Европске повеље о регионалним или мањинским језицима примењују за десет мањинских језика. Такође, прецизирано је да се термин „територија у којој су регионални или мањински језици у употреби” односи на подручја у којима су регионални или мањински језици у службеној употреби у складу с националним законодавством.

Чланом 3. Закона о службеној употреби језика и писама („Сл. гласник РС”, бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/2005 – др. закон и 30/2010) прописано је да се службеном употребом језика и писама сматра нарочито употреба језика и писама у: 1) усменом и писменом општењу органа и организација међусобно, као и са странкама, односно грађанима; 2) вођењу поступка за остваривање и заштиту права, дужности и одговорности грађана; 3) вођењу прописаних евиденција од стране општинских органа и организација које врше јавна овлашћења на територији општине; 4) издавању јавних исправа, као и других исправа које су од интереса за остваривање законом утврђених права грађана; 5) остваривању права, дужности и одговорности радника из рада или по основу рада. Чланом 11. став 3. истог закона прописано је да службена употреба језика националних мањина подразумева нарочито: коришћење језика националних мањина у управном и судском поступку и вођење управног поступка и судског поступка на језику националне мањине; употребу језика националне мањине у комуникацији органа с јавним овлашћењима с грађанима; издавање јавних исправа и вођење службених евиденција и збирки личних података на језицима националних мањина и прихватање тих исправа на тим језицима као пуноважних; употребу језика националних мањина на гласачким листићима и бирачком материјалу; употребу језика националних мањина у раду представничких тела.

Одредбу исте садржине има и Закон о заштити права и слобода националних мањина („Сл. лист СРЈ”, број 11/2002, „Сл. лист СЦГ”, број 1/2003 – Уставна повеља и „Сл. гласник РС”, број 72/2009 – др. закон).

Чланом 24 Статута Аутономне Покрајине Војводине ("Сл. лист АП Војводине", бр. 20/2014) прописано је да су, поред српског језика и ћириличног писма, у органима АП Војводине у равноправној службеној употреби и мађарски, словачки, хрватски, румунски и русински језик и њихова писма, у складу са законом. Став 2 истог члана прописано је да, у оквиру својих надлежности, органи АП Војводине предузимају мере у циљу доследног остваривања законом уређене службене употребе језика и писама националних мањина - националних заједница.

Покрајинском скупштинском одлуком о испиту из страног језика и језика националне мањине за рад у органима управе ("Сл. лист АП Војводине", бр. 14/2003, 2/2006 и 18/2009 - промена назива акта) установљава се испит као начин провере знања из страног језика и језика националне мањине за рад у органима локалне самоуправе и покрајинским органима управе. У смислу ове Одлуке језиком националне мањине сматрају се језици који су у службеној употреби у раду органа Аутономне Покрајине Војводине, односно језици који су утврђени као службени језици статутима општина на територији Аутономне Покрајине Војводине. Чланом 8 ове одлуке је прописано да уверење о положеном испиту издаје покрајински орган надлежан за послове управе и њиме се веродостојно доказује одговарајући ниво знања страног језика и језика националне мањине. Чланом 9 је прописано да се уверење стечено у складу са овом Одлуком може користити за рад у органима управе, када је одговарајући ниво знања страног језика и језика националне мањине утврђен као услов за обављање одређених задатака и послова.

Службена употреба језика националних мањина регулисана је и низом других закона. Нпр. Законом о општем управном поступку ("Сл. лист СРЈ", бр. 33/97 и 31/2001 и "Сл. гласник РС", бр. 30/2010) прописано је да орган води поступак на српском језику екавског или јекавског изговора и у том поступку користи ћирилично писмо, а латиничко писмо - у складу са законом. На подручјима на којима је, у складу са законом, у службеној употреби и језик одређене националне мањине поступак се води и на језику и уз употребу писма те националне мањине.

Одговарајућа заступљеност припадника националних мањина

Чланом 77 Устава Републике Србије припадницима националних мањина се јемчи равноправност у вођењу јавних послова: „Припадници националних мањина имају, под истим условима као остали грађани, право да учествују у управљању јавним пословима и да ступају на јавне функције. При запошљавању у државним органима, јавним службама, органима аутономне покрајине и јединица локалне самоуправе води се рачуна о националном саставу становништва и одговарајућој заступљености припадника националних мањина.“ Ставом 4 члана 21 Устава прописано је да се не сматрају дискриминацијом посебне мере које Република Србија може увести ради постизања пуне равноправности лица или групе лица која су суштински у неједнаком положају са осталим грађанима.

Чланом 21 Закона о заштити права и слобода националних мањина прописано је да се, приликом запошљавања у јавним службама, укључујући полицију, води рачуна о националном саставу становништва, одговарајућој заступљености и о познавању језика који се говори на подручја органа или службе. Чланом 4 истог закона прописано је да органи власти могу да доносе прописе, појединачне правне акте и да предузимају мере у циљу обезбеђења пуне и ефективне равноправности између припадника националних мањина и припадника већинске нације. Ови прописи, појединачни правни акти и мере се не могу сматрати актом дискриминације.

Чланом 9 Закона о државним службеницима ("Сл. гласник РС", бр. 79/2005, 81/2005 - испр., 83/2005 - испр., 64/2007, 67/2007 - испр., 116/2008, 104/2009 и 99/2014) прописано је да су, при запошљавању у државни орган, кандидатима под једнаким условима доступна сва радна места. Избор кандидата заснива се на стручној оспособљености, знању и вештинама. При запошљавању у државне органе води се рачуна о томе да национални састав, заступљеност полова и број особа са инвалидитетом одслика у највећој могућој мери структуру становништва.

Принцип одговарајуће заступљености припадника националних мањина садржан је и у другим законима (нпр: Закон о судијама, Закон о уређењу судова, Закон о јавном бележничтву, Закон о јавном тужилаштву итд).

Чланом 22 Статута АПВ прописано је да се, у покрајинским органима и службама које оснива АП Војводина, при запошљавању води рачуна о националном саставу становништва и одговарајућој заступљености припадника националних мањина - националних заједница, у складу са Уставом и законом. У случају постојања значајније

несразмерне заступљености припадника националних мањина - националних заједница у покрајинским органима и службама које оснива АП Војводина, Покрајинска влада дужна је да предузме посебне мере и активности, као што су посебни програми стипендирања и обучавања приправника, и друге мере и активности. Посебне мере и активности из става 2. овог члана трају док постоји значајнија несразмерна заступљеност, с тим да оне не могу да угрозе рад у покрајинским органима и службама које оснива АП Војводина, ни опште услове запошљавања у њима.

Коментар правног оквира и пракса

Увидом у правни оквир може се констатовати да је област службене употребе језика и писама националних мањина као и одговарајућа заступљеност припадника националних мањина у органима власти задовољавајуће регулисана. Уставна одредба, према којој ће се, при запошљавању „водити рачуна“ о националном саставу становништва и одговарајућој заступљености припадника националних мањина одговара оквирном карактеру тих одредби које је требало додатно разрадити у законима. Међутим, сличну (или идентичну) одредбу садржи већина закона, без израђеног механизма за спровођење ове уставне гаранције. Водити рачуна о одговарајућој заступљености припадника националних мањина, без тачно прописаних мера и без заштитног механизма није довољна гаранција за то да ће се ова одредба спроводити у пракси. Одређени закони (нпр: Закон о судијама) уводе додатни критеријум о којем је потребно водити рачуна - знање језика који је у службеној употреби: “При избору и предлагању за избор судија води се рачуна о националном саставу становништва, одговарајућој заступљености припадника националних мањина и познавању стручне правне терминологије на језику националне мањине, који је у службеној употреби у суду.“ Поставља се питање како и у ком поступку се може „водити рачуна“ и да ли се и на који начин проверава одговарајуће познавање стручне правне терминологије на језику националне мањине. По мишљењу Покрајинског омбудсмана недостатак разраде ове уставне гаранције јесте један од разлога немогућности примене односно недовољне примене овог правила.

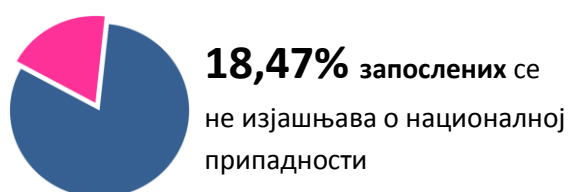
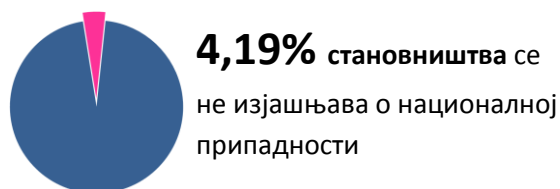
Статут АПВ, поред констатације да ће се у покрајинским органима и службама које оснива АП Војводина при запошљавању водити рачуна о националном саставу становништва и одговарајућој заступљености припадника националних мањина, уводи обавезу Покрајинске владе да предузима посебне мере и активности у случају постојања значајније несразмерне заступљености припадника националних мањина у покрајинским органима (остаје отворено питање шта се подразумева под значајнијом несразмером, који орган то процењује и у ком поступку).

Информацију о националној структури запослених у покрајинским органима управе и другим покрајинским организацијама и службама за 2014. годину доставила је Служба за управљање људским ресурсима у покрајинским органима¹.

Национална припадност	Број 2014	% у укупном броју запослених	% у укупном становништву АПВ	Број 2012	Број 2013
Српска	796			749	774
Црногорска	23			22	23
Југословенска	3			3	4
Бошњачка	1			1	2
Буњевачка	2			3	3
Мађарска	77	6.38 (-)	13	75	77
Македонска	2			1	1
Херцеговачка	0			0	1
Муслиманска	1			1	1
Немачка	1			1	1
Ромска	6			6	3
Румунска	13	1.08 (-)	1.31	13	13
Русинска	12	0.99 (+)	0.72	10	10
Словачка	15	1.24 (-)	2.6	15	16
Украјинска	4			4	4
Хрватска	22	1.82 (-)	2.43	21	20
Чешка	1			1	1
Јеврејска	0			0	1
Српско-црногорска	1			1	1
Војвођанска	4			4	4
Неизјашњени	223	18.47 (+)	4.19	253	227
Укупно	1.207			1.184	1.187

¹ Информација Службе за управљање људским ресурсима се односи на покрајинске органе управе и друге покрајинске организације и службе док су овим истраживањем Покрајинског омбудсмана обухваћени само покрајински секретаријати као део покрајинске управе

Из горње табеле се види да су припадници мађарске, румунске, словачке и хрватске националне мањине подзаступљени у покрајинским органима управе у односу на проценат њихове заступљености у структури становништва АПВ. Интересантан је податак о броју оних који се не изјашњавају о националној припадности (у покрајинским органима их има 18.47% док су у структури становништва АПВ присутни у вишеструко мањем проценту - 4.19%).

Становиште овог органа је да је у датом правном оквиру незамисливо увести мере афирмативне акције у запошљавању које се односе на повећање броја припадника националних мањина у органима управе искључиво на основу националне припадности². Овакве мере су могуће само у комбинацији са корективним критеријумом - познавањем језика националне мањине који је у службеној употреби. Посебно је битно истаћи да је изјашњавање о националној припадности лично, слободно и увек променљиво право сваког појединца. Једна од последица напред наведеног јесте могућност злоупотреба овог права ради остваривања права на меру афирмативне акције. И из тог разлога се предлаже увођење корективног критеријума - познавања језика националне мањине. То би значило да предност код заснивања радног односа, уз испуњавање свих услова радног места, треба да ужива кандидат који поред тога што је припадник националне мањине влада језиком националне мањине који је у службеној употреби у том органу. Ова мера афирмативне акције би трајала док се не постигне одговарајућа заступљеност припадника националних мањина у органима јавне власти.

За примену ове мере је потребно омогућити изјашњавање о националној припадности, а контрола успешности примене (праћење стања о броју и структури запослених припадника националних мањина) подразумева вођење регистра (кадровске евиденције) о националној припадности запослених. Подразумева се да ће се сваком лицу омогућити да оствари своје Уставно право да се изјасни или не изјасни о својој

² Ова мера би, без наведеног корективног критеријума, значила одабир оног кандидата на конкурс за радно место који је, уз испуњавање свих услова који су систематизовани за то радно место, припадник националне мањине.

националној припадности³ и да ће се створити одговарајући правни основ за вођење кадровске евиденције на начин којим се обезбеђује заштита података о личности.

Поред напред наведеног, за успешно спровођење посебних мера, потребно је да се правилницима о унутрашњој организацији и систематизацији радних места познавање језика националних мањина који су у службеној употреби пропише као посебан услов за радна места у оквиру којих се комуникација са грађанима обавља као редован посао. Неопходно је уредити и потребан ниво знања језика националне мањине за одређено радно место, доказе којим се то знање потврђује односно поступак и начин провере знања језика.

Сматрамо да је прописивање знања језика националних мањина који су у службеној употреби у раду покрајинских органа изузетно подобан механизам којим се истовремено унапређује сразмерна заступљеност припадника мањинских националних заједница у структури покрајинских службеника и обезбеђује право припадника националних мањина на службену употребу матерњег језика.

РЕЗУЛТАТИ

Покрајински омбудсман је од 13 покрајинских секретаријата (као дела покрајинске управе) тражио достављање правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места. Поред тога прикупљени су и подаци о броју запослених који владају неким од језика који су у службеној употреби у органима АП Војводине и информације о доказима којима су запослени потврдили знање језика националне мањине.

Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних места доставили су следећи органи покрајинске управе:

1. Покрајински секретаријат за међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу
2. Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине- националне заједнице
3. Покрајински секретаријат за културу и јавно информисање
4. Покрајински секретаријат за здравство, социјалну политику и демографију
5. Служба за управљање људским ресурсима
6. Покрајински секретаријат за привреду, запошљавање и равноправност полова
7. Покрајински секретаријат за спорт и омладину
8. Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој
9. Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине
10. Покрајински секретаријат за финансије
11. Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство

³ Члан 47 Устава РС: Изражавање националне припадности је слободно. Нико није дужан да се изјашњава о својој националној припадности.

12. Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине
13. Управа за заједничке послове покрајинских органа

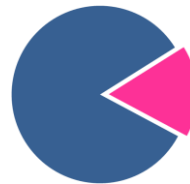
Покрајински органи управе (обухваћени овим истраживањем) у којима је правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места као посебан услов прописано познавање језика националних мањина

1. Покрајински секретаријат за међурегионалну сарадњу и локалну самоуправу

У овом секретаријату највећи је проценат систематизованих радних места за које је као услов прописано знање језика националне мањине у односу на укупан број запослених (63,33%). Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број 131-021-79/2012 од 18.10.2012. године укупно је систематизовано 30 радних места, при чему је за 19 радних места (63,33%) као услов прописано знање мањинског или неког страног језика.

63,33%
систематизованих радних места којима је за услов прописано знање мањинског или неког страног језика

16,67% запослених влада неким од мањинских језика којима је за услов прописано знање мањинског или неког страног језика

Формулација у систематизацији гласи: „знање страног језика или језика мањинске националне заједнице“. Вероватно се тиме може објаснити податак да свега 5 запослених, односно 16,67% у односу на укупан број запослених влада неким од мањинских језика, и то: мађарским језиком 4 запослена (13,33%), словачким језиком 1 запослени (3,33%). Покрајински секретаријат, није доставио податак на ком радном месту раде запослени који владају језиком националне мањине који је у службеној употреби.

1 запослени има знање мађарског језика које доказује дипломом високог нивоа⁴, а иначе му је мађарски матерњи језик;

⁴ Формулација је преузета из изјашњења покрајинског секретаријата, није јасно шта се подразумева под изразом „диплома високог нивоа“

1 запослени знаће мађарског језика доказује дипломом основне и средње школе и мађарски му је матерњи језик;

1 запослени има знаће словачког језика и доказује га дипломом основне и средње школе, а словачки му је и матерњи језик;

два запослена имају знаће мађарског језика без доказа, а једном од запослених је мађарски матерњи језик.

Сматрамо да овај начин уређивања питања службене употребе језика и писма националних мањина није адекватан. Наиме, алтернативно прописивање знања или страног или мањинског језика практично сужава службену употребу језика националних мањина и права припадника националних мањина остају декларативна. Услов за рад на радном месту прописан општим актом о систематизацији је испуњен познавањем страног језика, при чему је недовољан број оних који владају језиком и писмом националних мањина и који су оспособљени да воде поступке и комуницирају са грађанима на језицима националних мањина који су у службеној употреби у органима АПВ.

2. Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине - националне заједнице

У Правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број: 128-021-20/2014 од 16.01.2015. године укупно је систематизовано 115 радних места, а за 11 је као услов прописано знаће језика националних мањина који су у службеној употреби у органима АП Војводине (9,5%). Од тих 11 радних места за 7 се као услов изричито поставља знаће језика мањинске националне заједнице који су у службеној употреби у раду органа Покрајине, док је за 4 радна места алтернативно предвиђено знаће страног језика.

30,43% запослених од укупног броја запослених

у Секретаријату влада неким од језика који су у службеној употреби

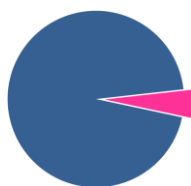
Према достављеним подацима у овом секретаријату укупно 35 запослених влада неким од језика који су у службеној употреби у раду органа АПВ што чини 30,43% у односу на укупан број запослених, и то: мађарским језиком 18 запослених (15,65%), словачким језиком 5 запослених (4,35%), румунским језиком 6 запослених (5,22%), русинским језиком 3 запослених (2,61%), хрватским језиком 3 запослених (2,61%).

6 запослених је поднело уверење о познавању мађарског језика;

- 6 запослених су завршили основну и средњу школу на мађарском језику;
- 1 запослени је професор мађарског језика и књижевности, што доказује дипломом;
- 1 запослени је дао изјаву о познавању мађарског језика;
- 1 запослени има завршених 10 разреда на мађарском језику;
- 1 запослени је завршио факултет на мађарском језику, што доказује дипломом;
- 1 запослени је завршио основну школу на мађарском језику;
- 1 запослени је судски преводилац за мађарски језик, што доказује уверењем;
- 3 запослених су професори словачког језика и књижевности, што доказују дипломом;
- 1 запослени је поднео уверење о познавању словачког језика;
- 1 запослени је завршио основну и средњу школу на словачком језику;
- 3 запослених су професори румунског језика и књижевности, што доказују дипломом;
- 1 запослени је судски преводилац за румунски језик, што доказује уверењем;
- 1 запослени је завршио основну и средњу школу на румунском језику;
- 1 запослени је дао изјаву о познавању румунског језика;
- 1 запослени је завршио основну и средњу школу на русинском језику;
- 2 запослена лица су професори русинског језика и књижевности, што доказују дипломом;
- 3 запослених су судски преводиоци за хрватски језик, што доказују уверењем.

3. Покрајински секретаријат за културу и јавно информисање

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број 132-021-56/2013-08 од 5.07.2013. године од укупно систематизованих 58 радних места за 3 радна места (5,1%) је као услов прописано знање језика националних мањина који су у службеној употреби у органима АП Војводине.

5,1% систематизованих радних места којима је за услов прописано знање језика националних мањина који су у службеној употреби у органима АП Војводине

За одређени тип радног места је прописано знање конкретног мањинског језика. Услов за стручног сарадника за медије на мађарском језику је знање мађарског језика – високи ниво, за стручног сарадника за медије на словачком језику знање словачког језика – високи ниво, за стручног сарадника за медије на румунском језику знање румунског језика – високи ниво. Интересантно је да за медије на русинском и хрватском језику систематизацијом нису предвиђена посебна радна места, нити се знање ова два мањинска језика тражи за нека друга радна места. Што се тиче броја оних који владају неким од језика националних мањина који су у службеној употреби у органима АП Војводине, њих у овом секретаријату укупно има 16 (27,59% од укупног броја запослених). Мађарски језик говори 9 (15,52%), румунски 2 (3,45%), хрватски 2 (3,45%), словачки 2 (3,45%), русински 1 (1,72%) запослени.

У изјашњењу секретаријата се констатује да су запослени познавање језика националне мањине доказивали на различите начине: уверењима издатим од стране надлежног секретаријата који врши проверу знања језика, факултетским дипломама, сертификатима, а неким су језици који су у службеној употреби матерњи језици, али се ова информација даље не конкретизује (на којим местима раде ти запослени и који ниво знања језика националне мањине поседују).

4. Покрајински секретаријат за здравство, социјалну политику и демографију

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број 129-021-36/2014-05 од 20.08.2014. године укупно је систематизовано 116 радних места. Од наведеног броја свега је за 1 радно место, односно за 0,86% од укупног броја (виши референт-технички секретар) поред обавезног познавања енглеског или немачког језика као пожељан услов предвиђено познавање језика националне мањине који је у службеној употреби у раду органа Покрајине.

1

радно место поред обавезног познавања енглеског или немачког језика као пожељан услов предвиђа познавање језика националне мањине

Број запослених који владају неким од језика који су у равноправној службеној употреби у органима у органима АПВ је 11 (9,48%): мађарски језик 8 (6,90%), румунски 1 (0,86%), хрватски 1 (0,86%), словачки 1 (0,86%), док русинским језиком не влада нико од запослених.

2 запослена су се изјаснила да им је мађарски језик матерњи језик;

5 запослених су се изјаснили да владају мађарским језиком али нису приложили уверење о знању мађарског језика;

1 запослени је приложио уверење о знању мађарског језика- висок ниво знања;

1 запослени се изјаснио да влада словачким језиком али није приложио уверење о знању словачког језика;

1 запослени се изјаснио да влада хрватским језиком, али није приложио уверење о знању хрватског језика;

1 запослени се изјаснио да влада румунским језиком, али није приложио уверење о знању словачког језика.

5. Служба за управљање људским ресурсима

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број 125-021-66/2014-01 од 5.12.2014. године систематизовано је 12 радних места. Услов знања страног или језика мањинске националне заједнице прописан је једино за директора службе. Два запослена лица владају неким од језика који су у равноправној службеној употреби у органима у органима АПВ, што у односу на укупан број запослених чини 16,67%, једно од њих говори мађарски језик (8,33%), док се друго запослено лице служи хрватским језиком (8,33%).

1 запослени влада мађарским језиком, што доказује приложеним Решењем о постављењу сталног судског тумача и Потврдом центра страних језика;

1 запослени влада хрватским језиком, што доказује приложеним Решењем о постављењу сталног судског тумача и Потврдом центра страних језика.

Покрајински органи управе (обухваћени овим истраживањем) у којима није правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места као посебан услов прописано познавање језика националних мањина

1. Покрајински секретаријат за привреду, запошљавање и равноправност полова

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број: 133-021-67/2014-01 од 28.11.2014. године систематизовано је 66 радна места. Четири запослена владају мађарским језиком, што у односу на укупан број запослених чини 6,06%.

У изјашњењу се наводи да ти запослени владају мађарским језиком као матерњим језиком, те нису доказивали његово знање.

2. Покрајински секретаријат за спорт и омладину

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број: 116-021-21/2015-01 од 9.03.2015. године укупно су систематизована 26 радних места. Један запослени влада мађарским језиком (3,85%), док два запослена владају румунским језиком (7,69%). У односу на укупан број запослених ова 3 запослена лица чине 11,54%.

Секретаријат није доставио податак о томе на који начин су запослени доказивали да владају одређеним језиком.

3. Покрајински секретаријат за науку и технолошки развој

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број: 114-021-82/2014-04 од 16.12.2014. године систематизовано је 30 радних места. У Секретаријату двоје запослених владају мађарским језиком као матерњим језиком. С обзиром на то да знање језика националне мањине није предвиђено као услов за рад на местима на која су распоређени, ту околност нису посебно доказивали. У односу на укупан број запослених ова 2 запослена лица чине 6,67%.

2 запослена владају мађарским језиком као матерњим језиком, што нису доказивали.

4. Покрајински секретаријат за енергетику и минералне сировине

Правилник о изменама и допунама Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број 115-021-75/2012 од 10.10.2012. године донет је 22.05.2013. године. У овом секретаријату укупно има 25 систематизованих радних места. Два запослена лица владају мађарским језиком, што у односу на укупан број запослених чини 8,0%.

1 запосленом је мађарски језик матерњи језик и има завршену основну школу на мађарском језику;

1 запослени влада мађарским језиком али нема доказ о томе у виду сертификата или дипломе.

5. Покрајински секретаријат за финансије

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места број: 102-021-84/2014-01 од 16.12.2014. године систематизовано је 97 радних места за које није предвиђено знање језика националне мањине који је у равноправној употреби у органима АПВ. Двоје запослених се изјаснило да им је мађарски матерњи језик (2,6%), а један запослени да му је словачки матерњи језик (1,3%) . У односу на укупан број запослених ова 3 запослена лица чине 3,09%.

двоје запослених се изјаснило да им је мађарски језик матерњи језик, без поднетих доказа;

један запослени се изјаснио да му је словачки језик матерњи језик, без поднетих доказа.

6. Покрајински секретаријат за пољопривреду, водопривреду и шумарство

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места (број: 104-021-62/2012-04-1 од 16.12.2014. године) систематизовано је 69 радних места. Један запослени влада румунским језиком (1,45% у односу на укупан број запослених), 2 запослена хрватским (2,90%), 2 запослена лица мађарским (2,90%) и 1 запослени словачким језиком (1,45%).

1 запослени влада румунским језиком;

2 запослена владају хрватским језиком;

2 запослена владају мађарским мађарским језиком;

1 запослени влада словачким језиком.

У изјашњењу се наводи да с обзиром да Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места у Покрајинском секретаријату за пољопривреду, водопривреду и шумарство није прописан као услов за радна места познавање једног од језика који су у службеној употреби у органима АП Војводине, није тражено од запослених да прилажу доказе о познавању језика.

7. Покрајински секретаријат за урбанизам, градитељство и заштиту животне средине

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места (број: 130-021-63/2013-02 од 18.09.2013. године, измењен и допуњен 22.12.2014. године) није предвиђено знање неког од језика који су у службеној употреби у органима АПВ. Мађарским језиком влада 11 запослених лица (16,67% од укупног броја).

11 запослених владају мађарским језиком, што нису доказивали.

8. Управа за заједничке послове покрајинских органа

Правилником о унутрашњој организацији и систематизацији радних места систематизована су 296 радних места. Као услов није предвиђен ни за једно радно место знање неког од језика који су у службеној употреби у органима АПВ. Мађарским језиком влада 12 запослених лица (4,05% од укупног броја запослених), румунским 2 (0,68%), словачким 6 (2,03%), русинским 2 (0,68%). У односу на укупан број запослених ових 22 запослена лица чине 7,43%.

6 запослених влада словачким језиком, без поднетих доказа;

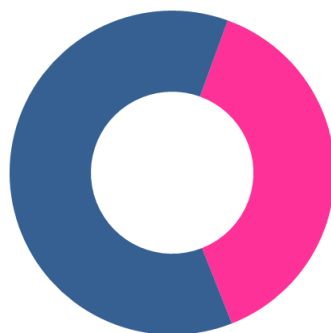
2 запослена влада румунским језиком, без поднетих доказа;

12 запослених владају мађарским језиком, без поднетих доказа;

2 запослена владају русинским језиком, без поднетих доказа.

ЗАКЉУЧЦИ ИСТРАЖИВАЊА

Истраживање је показало да је од 13 посматраних органа Покрајинске управе само у њих 5 општим актом прописано познавање језика националне мањине као посебан услов за рад на одређеним радним местима.

Само **5 од 13** органа Покрајинске управе имају општим актом прописано познавање језика националне мањине као посебан услов за рад на одређеним радним местима

Тамо где је такав услов и предвиђен, у великом броју случајева познавање језика националне мањине постављено је алтернативно са познавањем страног језика.

Није уређен начин доказивања познавања језика националне мањине и у највећем броју случајева није прописан потребан ниво знања тог језика за одређено радно место.

Приликом прописивања познавања језика националне мањине као посебног услова за одређено радно место није се водило рачуна о томе на којим радним местима се комуникација са грађанима обавља као редован посао односно да запослени који воде управне поступке у одговарајућем броју владају језицима националних мањина који су у службеној употреби.

На основу Информације о националној структури запослених у покрајинским органима управе и другим покрајинским организацијама и службама за 2014. годину коју је доставила Служба за управљање људским ресурсима у покрајинским органима може се закључити да су припадници мађарске, румунске, словачке и хрватске националне мањине подзаступљени у покрајинским органима управе у односу на проценат њихове заступљености у структури становништва АПВ.

ПРЕПОРУКЕ

- Потребно је да покрајински органи управе изврше анализу радних места у правилнику о унутрашњој организацији и систематизацији радних места и утврде на којим радним местима се комуникација са грађанима обавља као редован посао односно на којим радним местима запослени воде управне поступке;
- Потребно је да се изменама и допунама правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места на радним местима на којима се комуникација са грађанима обавља као редован посао и на којим запослени воде управне поступке у одговарајућем броју пропише знање језика националних мањина који су у службеној употреби;
- Изменама и допунама правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних места треба уредити и који ниво знања језика националне мањине је потребан као услов за распоређивање на одређено радно место;
- Потребно је уредити начин доказивања знања језика националне мањине, а посебно начин доказивања познавања стручне правне терминологије на радним местима на којима запослени воде управне поступке;
- Приликом заснивања радног односа потребно је посветити посебну пажњу осигурању адекватне заступљености припадника националних мањина у органима управе и промовисању запошљавања службеника који су стручни у одговарајућим језицима у складу са препорукама из Трећег мишљењу Саветодавног комитета за Србију.

Покрајински омбудсман ће упутити појединачне препоруке покрајинским органима управе у циљу унапређења стања у области службене употребе језика и писама националних мањина који су у равноправној службеној употреби у органима АПВ.

У складу са својим овлашћењима Покрајински омбудсман ће са налазима овог истраживања упознати и надлежни одбор Скупштине Аутономне Покрајине Војводине.

Прилог 1

NAZIV ORGANA	Broj sistematizovanih radnih mesta	Broj sistematizovanih radnih mesta za koje je kao uslov propisano znanje jezika nacionalnih manjina koji su u službenoj upotrebi u organima APV	Broj zaposlenih koji vladaju nekim od jezika nacionalnih manjina koji su u službenoj upotrebi u organima APV
Pokrajinski sekretarijat za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost polova	66	0	4
Pokrajinski sekretarijat za kulturu i javno informisanje	58	3	16
Pokrajinski sekretarijat za sport i omladinu	26	0	3
Pokrajinski sekretarijat za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine	115	11	35
Pokrajinski sekretarijat za nauku i tehnološki razvoj	30	0	2
Pokrajinski sekretarijat za energetiku i mineralne sirovine	25	0	2
Pokrajinski sekretarijat za finansije	97	0	3
Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo	69	0	6
Pokrajinski sekretarijat za međuregionalnu saradnju i lokalnu samoupravu	30	19	5
Pokrajinski sekretarijat za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu životne sredine	66	0	11
Pokrajinski sekretarijat za zdravstvo, socijalnu politiku i demografiju	116	1	11
Uprava za zajedničke poslove pokrajinskih organa	296	0	22
Služba za upravljanje ljudskim resursima	12	1	2

Прилог 2

NAZIV ORGANA	Broj sistematizovanih radnih mesta	Sistematizovana radna mesta za koje je kao uslov propisano znanje jezika nacionalnih manjina koji su u službenoj upotrebi u organima APV		Broj zaposlenih koji vladaju nekim od jezika nacionalnih manjina koji su u službenoj upotrebi u organima APV																	
				Mađarski			Rumunski			Hrvatski			Slovački			Rusinski			Ukupno		
				Broj	Procenat	Popis 2011	Broj	Procenat	Popis 2011	Broj	Procenat	Popis 2011	Broj	Procenat	Popis 2011	Broj	Procenat	Popis 2011	Broj	Procenat	Popis 2011
Pokrajinski sekretarijat za privredu, zapošljavanje i ravnopravnost polova	66	0	0,00%	4	6,06%	13,00%	0	0,00%	1,32%	0	0,00%	2,43%	0	0,00%	2,60%	0	0,00%	0,72%	4	6,06%	
Pokrajinski sekretarijat za kulturu i javno informisanje	58	3	5,17%	9	15,52%		2	3,45%		2	3,45%		2	3,45%		1	1,72%		16	27,59%	
Pokrajinski sekretarijat za sport i omladinu	26	0	0,00%	1	3,85%		2	7,69%		0	0,00%		0	0,00%		0	0,00%		3	11,54%	
Pokrajinski sekretarijat za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine	115	11	9,57%	18	15,65%		6	5,22%		3	2,61%		5	4,35%		3	2,61%		35	30,43%	
Pokrajinski sekretarijat za nauku i tehnološki razvoj	30	0	0,00%	2	6,67%		0	0,00%		0	0,00%		0	0,00%		0	0,00%		2	6,67%	
Pokrajinski sekretarijat za energetiku i mineralne sirovine	25	0	0,00%	2	8,00%		0	0,00%		0	0,00%		0	0,00%		0	0,00%		2	8,00%	
Pokrajinski sekretarijat za finansije	97	0	0,00%	2	2,06%		0	0,00%		0	0,00%		1	1,03%		0	0,00%		3	3,09%	
Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo	69	0	0,00%	2	2,90%		1	1,45%		2	2,90%		1	1,45%		0	0,00%		6	8,70%	

Pokrajinski sekretariat za međuregionalnu saradnju i lokalnu samoupravu	30	19	63,33%	4	13,33%	0	0,00%	0	0,00%	1	3,33%	0	0,00%	5	16,67%
Pokrajinski sekretariat za urbanizam, graditeljstvo i zaštitu životne sredine	66	0	0,00%	11	16,67%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	0	0,00%	11	16,67%
Pokrajinski sekretariat za zdravstvo, socijalnu politiku i demografiju	116	1	0,86%	8	6,90%	1	0,86%	1	0,86%	1	0,86%	0	0,00%	11	9,48%
Uprava za zajedničke poslove pokrajinskih organa	296	0	0,00%	12	4,05%	2	0,68%	0	0,00%	6	2,03%	2	0,68%	22	7,43%
Služba za upravljanje ljudskim resursima	12	1	8,33%	1	8,33%	0	0,00%	1	8,33%	0	0,00%	0	0,00%	2	16,67%